

Handläggare
Inger Outzen
Telefon: 08-508 10 053**Till**
Östermalms stadsdelsnämnd
Sammanträde 2016-04-14

Lokala riktlinjer för bidrag till ideella föreningar och utomstående organisationer

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förslag till nya lokala riktlinjer för bidrag till ideella föreningar och utomstående organisationer.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges reglemente har stadsdelsnämnderna i uppgift att lämna bidrag till föreningar genom stöd till kulturella och sociala verksamheter för barn, ungdomar och äldre, till demokratisk fostran, idrottsutveckling och för att främja folkhälsan. Verksamheterna bör vara av social karaktär, rikta sig till en målgrupp som nämnden har ansvar för i sin reguljära verksamhet och fungera enligt demokratiska principer. Nämnderna kan utifrån kommunfullmäktiges reglemente, precisera riktlinjer och kriterier för bidragsgivningen.

Förvaltningen har utarbetat förslag till nya lokala riktlinjer för bidragsgivning till föreningar och utomstående organisationer för att ersätta nämndens hittills gällande riktlinjer från 2009. Uppdatering sker för bättre anpassning till aktuella behov samt till stadsdelsnämndens förutsättningar och planering för bidragsgivning. I de nya riktlinjerna anges som tidigare ingen prioritering eller detaljreglering gällande verksamhet eller målgrupp, stadsdelsnämnden bör ges utrymme att prioritera under varje verksamhets- och budgetår.

Riktlinjer är inte bindande regler utan syftet är att ge vägledning för beslutsfattande.

Bakgrund

Kommunallagen och KF:s reglemente tillsammans med av nämnderna fasställda egna riktlinjer utgör ett sammanhållet system för stadens bidragsgivning till ideella föreningar.

Av 2 kap. kommunallagen framgår att en kommun själv får ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller dess medlemmar och som inte skall handhas enbart av staten, av landstinget, av en annan kommun eller någon annan. Vidare framgår att kommunen ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Kommunen får således inte lämna stöd åt enskilda kommunmedlemmar utan stöd i författning, exempelvis sociallagstiftning. Differentierade bidrag är dock tillåtet, till exempel för att stimulera/premiera en viss inriktning bland föreningar.

Många av stadens nämnder lämnar bidrag till föreningar för verksamhet som ligger i linje med nämndernas ansvar och uppgifter. Kommunfullmäktige styr övergripande denna bidragsgivning via sina reglementen för nämnderna. I reglemente för stadsdelsnämnderna föreskrivs att dessa i sin verksamhet har hand om bidragsgivning till föreningar med utpräglat lokal verksamhet och kontakter med lokalt bedrivna föreningsverksamhet, samt att de ska stärka den lokala demokratin och delaktigheten i respektive stadsdelsområde.

En nämnd kan fastställa egna riktlinjer för sin bidragsgivning. De centrala nämndernas och stadsdelsnämndernas bidragsgivning till föreningar kompletterar varandra. Grundprincipen för *riktlinjer* är att de inte är bindande regler utan att de endast ska ge vägledning för beslutfattaren. Östermalms stadsdelsnämnds nuvarande lokala riktlinjer för bidrag till utomstående organisationer (föreningsbidrag) beslutades i november 2009.

Idrottsnämnden är en stor bidragsgivare, och dess bidrag riktar sig till ideella föreningar med verksamhet för barn och unga samt personer med funktionshinder. Bidragen syftar till att genom en bred föreningsverksamhet ge möjlighet till omfattande och stimulerande fritidsverksamheter.

Kulturnämnden arbetar med att stödja Stockholms fria kulturliv och föreningsliv. Nämnden ger ekonomiskt stöd till verksamheter och projekt i hela staden som arbetar professionellt med kultur, integrationsfrågor eller med att stärka de nationella minoriteternas kultur. Nämnden ger också bidrag till folkbildningen och till stadens hemgårdar och samlingslokaler.

Äldre- och socialnämnden ger bidrag till föreningar som är verksamma över hela staden och som riktar sig till äldre respektive bedriver social verksamhet.

År 2014 betalade stadens nämnder ut ungefär 384 mnkr i föreningsbidrag. Siffran är hämtad ur stadens ekonomisystem och bör betraktas som en ungefärlig uppgift.

Ärendet

Förvaltningen har utarbetat ett förslag till nya riktlinjer. De nya riktlinjerna innebär några förändringar, men framförallt förtydliganden. Flertalet huvudprinciper kvarstår dock från de hittills gällande riktlinjerna.

Förslaget till riktlinjer innehåller ingen detaljreglering om vad bidrag kan lämnas till, stadsdelsnämnden bör ges utrymme att prioritera under varje verksamhets- och budgetår.

Ansökningstid föreslås bli fastslagen till 31 januari avseende föreningsbidrag, för att nämnden ska kunna överblicka budgetförutsättningarna enligt antagen verksamhetsplan. Gällande aktivitetsbidrag föreslås att ansökningstillfällen begränsas till fyra.

Förvaltningen anser att det är rimligt att föreningars tillgångar/kapital på något sätt påverkar bedömningen av en ansökan om bidrag från kommunen, enligt principen att egna tillgångar/kapital alltid ska användas i första hand. Om en bidragssökande förening har tillgångar/kapital överstigande två prisbasbelopp (2 x 44 300 kr för 2016), så ska det påverka bedömningen av ansökan. Riktlinjerna medger dock även på denna punkt en bedömning från fall till fall.

I förslaget finns som tidigare två typer av bidrag, föreningsbidrag och aktivitetsbidrag.

- *Föreningsbidrag* beviljas för högst ett år i taget, med hänsyn till den kommunala budgetordningen, men kan ses mer

långsiktigt. Förnyat bidrag kommande år förutsätter dock nämndens budgetutrymme enligt verksamhetsplan. Föreningsbidrag ges som stöd till föreningar och ideella organisationer som kompletterar nämndens egen verksamhet. Bidraget kan inkludera driftskostnader i form av hyra, personal och andra kostnader. Ansökan om föreningsbidrag inges senast vid en bestämd tidpunkt i början på året

- *Aktivitetsbidrag* är också tidsbegränsat och beviljas för högst ett tillfälle i taget. Bidraget avser enstaka eller tillfälliga evenemang såsom aktiviteter vid högtider, lokala festivaler, midsommar, seniordag mm. Bidrag kan sökas inför ett evenemang.

Den tidigare uppdelningen mellan verksamhetsbidrag och projektbidrag har frångåtts förvaltningen anser att den saknar relevans och då den bedöms vara otydlig.

Allmänna förutsättningar för bidrag från stadsdelsnämnden
Stadsdelsnämnderna ska ha hand om bidragsgivning till föreningar med en utpräglad lokal verksamhet i stadsdelsområdet.

Verksamheter, aktiviteter eller evenemang som Östermalms stadsdelsnämnd lämnar bidrag till ska äga rum i Östermalms stadsdelsområde och huvudsakligen vara riktade till dess invånare. De ska vara medverkande till att bryta isolering, vara individstödande, kontaktskapande och aktiverande och bidra till att stärka det lokala kulturutbudet.

Riktlinjerna gäller i lika hög grad äldre samt barn och ungdom som för frivilligorganisationer och föreningar som bedriver verksamhet för personer med psykisk ohälsa, missbruk eller socialt utanförskap.

Stadsdelsnämnden lämnar endast bidrag till verksamhet, aktiviteter och evenemang som har anknytning till och kompletterar nämndens ansvarsområde. Det innebär t ex att bidrag inte lämnas till idrottsföreningar för idrottsverksamhet, då detta ansvar vilar på idrottsnämnden. Förvaltningen anser vidare att bidrag inte ska lämnas till föreningar för renodlad hobby- eller fritidsverksamhet.

Bidrag lämnas inte till verksamhet för vilken en central facknämnd ensam ansvarar för stadens bidragsgivning. Om en förening beviljas bidrag från annan kommunal nämnd, landsting eller staten får detta bidrag inte avse samma kostnadsdel för vilken ansökan görs hos Östermalms stadsdelsnämnd. Föreningar som söker bidrag ska redovisa om de sökt bidrag för samma verksamhet från annan instans. Nämnden lämnar heller inte bidrag

till ekonomiska föreningar, fackliga och politiska organisationer eller till föreningar och organisationer vars huvudsakliga uppgift är att tillvarata sina medlemmars ekonomiska intressen.

För att en förening ska få bidrag från stadsdelsnämnden ska föreningen vara uppbyggd och fungera enligt principer som främjar demokrati och jämställdhet. Bidragsmottagande förening ska vara en förening i juridisk mening, d v s vara registrerad hos skattemyndigheten som förening och ha revisorer och styrelse som valts av medlemmarna enligt demokratiska principer.

Om en bidragssökande förening har tillgångar/kapital överstigande två prisbasbelopp (2 x 44 300 kr för 2016), så ska det påverka bedömningen av ansökan. Egna tillgångar/kapital ska alltid användas i första hand.

Förvaltningen ska bistå föreningar i att ansöka om bidrag från olika finansiärer, och kunna fungera som en lots mellan föreningar, myndigheter och andra förvaltningar i staden.

Beslut om bidrag

Ansökningar om bidrag till föreningar och frivilligorganisationer behandlas av stadsdelsförvaltningen och överlämnas till stadsdelsnämnden för beslut under löpande verksamhetsår. I förvaltningens bedömning ska framgå hur bidraget ska betalas ut (kvartalsvis alternativt som ett engångsbelopp). Stadsdelsförvaltningen kan avvisa en ansökan om denna inte faller inom ramen för stadsdelsnämndens ansvarsområde, det vill säga om den till sin verksamhet, upptagningsområde eller uppbyggnad inte uppfyller villkoren för nämndens stöd. Avvisade ansökningar anmäls till stadsdelsnämnden.

Utvärdering, uppföljning och kontroll

En del i stadsdelsnämndens interna styrning och kontroll i bidragsprocessen är att hämta in information gällande hur bidragsmottagarna har använt pengarna. Har den verksamhet bedrivits som angavs i ansökan? Har bidraget använts till avsett ändamål? Svar på dessa frågor och redovisning är avgörande för eventuellt nytt beslut i stadsdelsnämnden om fortsatta bidrag. Om pengarna inte har använts enligt ursprungliga avsikter kan det också finnas anledning att kräva tillbaka dem. Granskning och utvärdering bör ske i samarbete med föreningen eller organisationen inom ramen för stadsdelsförvaltningens uppföljningsansvar. Vid behov kan stadsdelsförvaltningen samråda och skaffa upplysningar från andra som kan ha betydelse för det aktuella bidragsärendet. Det förutsätts också att lagar och förordningar följs i

samband med aktivitet som fått stöd från Östermalms stadsdelsnämnd. Förvaltningen har rätt att begära revision av verksamhetens ekonomi.

Bidrag och upphandling

Bidrag som ges till frivilliga organisationer och föreningar får inte skapa obalans mellan bidragstagande organisation och andra aktörer på marknaden. Upphandlingsskyldighet kan föreligga om bidragsgivning vid en samlad bedömning kan anses utgöra ett uppdragsförhållande där stadsdelsnämnden betalar för en utförd prestation enligt avtal, och då denna prestation är en obligatorisk uppgift för nämnden. Träfflokaler, väntjänst och kulturella evenemang är som exempel inte obligatoriska uppgifter för en stadsdelsnämnd. Stadens juridiska avdelning bör rådfrågas om oklarheter råder på denna punkt.

Hållbarhetskommisionens kartläggning

Under hösten 2015 gjordes en kartläggning av Ersta Sköndal högskola på uppdrag av Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm vid stadsledningskontoret med syftet att undersöka hur staden kan utveckla sitt strategiska samarbete med, och stöd till, det civila samhället. Kartläggningen redovisas i underlagsrapporten ”*Stad i Samverkan, Stockholms stad och civilsamhälle*” under avsnitt ”3. *Stockholms stads samverkan med civilsamhället*”. I kartläggningen framkom att samtliga 14 stadsdelsförvaltningar i någon mån fördelar bidrag till det lokala civilsamhället, men omfattningen varierar. Vissa förvaltningar har en väl utvecklad samverkan med civilsamhället, medan andra väljer att i första hand lösa frågor internt i förvaltningen.

Fackförvaltningarna, som fördelar en stor andel bidrag till föreningar i staden, framhåller att handläggningsrutiner och effektiviteten i arbetet skulle förbättras om staden tog ett helhetsgrepp om föreningsbidragen, digitaliserade handläggningsprocessen och införde en gemensam ingång för alla föreningar som vill ansöka om bidrag. Förvaltningarna saknar en centralt ko-ordinerande funktion som skulle kunna bedriva övergripande verksamhetsutveckling för bidragsverksamheten i staden. Både fack- och stadsdelsförvaltningarna menar att det vore värdefullt med ett centralt ramverk och riktlinjer för detta arbete.

Ett behov som lyfts i kartläggningen av både tjänstemän och civilsamhälle är behovet av mötesplatser, i synnerhet för äldre ungdomar samt generationsöverskridande mötesplatser. Flera av civilsamhällets aktörer anser att dessa mötesplatser skulle kunna drivas av civilsamhället.

Hållbarhetskommisionen föreslår sammanfattningsvis att kommunstyrelsen initierar framtagande avstadsövergripande riktlinjer för hur Stockholms stad fördelar bidrag till civilsamhället, att ansökningsprocessen för föreningsbidrag digitaliseras och ”en väg in” skapas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab. Förvaltningen har tagit del av andra nämnders riktlinjer. Samråd har skett med pensionärsrådet och råder för funktionshinderfrågor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen förslår att stadsdelsnämnden beslutar godkänna förslag till nya riktlinjer för bidrag till ideella föreningar och utomstående organisationer. Riktlinjerna innebär förtydliganden och förändring gällande bidragstyper, bättre planeringsförutsättningar och en mer strukturerad handläggning av ansökningar. De föreslagna riktlinjerna överensstämmer i så hög grad som möjligt med övriga nämnders, även om ordalydelser och arbetssätt kan variera i staden. Förvaltningen anser att ett centralt ramverk och stadsgemensamma riktlinjer vore värdefullt, men menar att det inte kan avvaktas då centrala förslag ännu inte föreligger.

Bilagor

1. Nytt förslag till lokala riktlinjer för bidrag till ideella föreningar och utomstående organisationer
2. Stadsdelsnämndens hittillsvarande Lokala riktlinjer för bidrag till utomstående organisationer (föreningsbidrag)
DNR 2009-48-000